

K výročí listopadových událostí 1989 uveřejňujeme vzpomínku jednoho z hlavních organizátorů vysokomýtských demonstrací a člena tehdejšího koordinačního centra Občanského fóra ve Vysokém Mýtě Jana Schejbala. Text - jeho osobní vzpomínka na dění v roce 1989 - s názvem

Jak se neuvěřitelné stalo skutkem

vznikl na žádost internetového portálu

www.vysoke-myto.cz

a přinášíme ho v úplném znění

ZDE

Jak se neuvěřitelné stalo skutkem...

(listopadové vzpomínání Jana Schejbala)

Bohumil Hrabal napsal záhy po politických změnách, které výrazně urychlily události kolem 17. listopadu 1989, v jednom dopisu Duběnce: „... *a neuvěřitelné se stalo skutkem...*“ Tato slova mě provázejí po celou polistopadovou dobu. Mám-li vzpomínat na onen čas a na události, které se ve Vysokém Mýtě tehdy odehrály, jde mi to velmi ztuha a vzpomínky se vynořují nejdříve ve fragmentech událostí, jež listopadu předcházely.

Vzpomínka první - Palachův týden v lednu 1989. Strach a obavy se ve mně mísily s pokušením to zkusit, ale chyběla odvaha a rozhodnost vydat se do Prahy; vše mi zprostředkoval pouze zážitek subtilní kamarádky, která tam byla naštěstí v den, kdy zrovna nemlátily...

Vzpomínka druhá - Bratislavská lyra v červnu 1989. Se skupinou nadšenců z Poličky a z Vysokého Mýta jsem se vydal na výlet do Bratislavy, abychom si při vystoupení Joan Baezové poprvé užili závanu svobody. Václav Havel seděl v hale na Pasienkoch o řadu níž. Následující den jsme navštívili Děvín a dívali se přes řeku do Rakouska: ty dráty kolem vody při pohledu shora působily nesnesitelněji než dřív...

Vzpomínka třetí - letní filmová škola v Trutnově na přelomu července a srpna 1989. Václav Havel byl opět na několika filmových představeních a pozval mého kamaráda Miloše Fikejze na nedaleký Hrádeček. Působil jsem sice pouze v roli šoféra, ale stejně nezapomenu na chvíli, kdy mi Václav Havel podal ruku a řekl: „Tak pojdte dál...“

Vzpomínka čtvrtá - hromadný úprk východních Němců na začátku listopadu - nejprve přes Maďarsko, posléze přes velvyslanectví Spolkové republiky v Praze. A potom pád Berlínské zdi (začali ji stavět v den mých prvních narozenin!). Při nočním poslechu Svobodné Evropy a BBC moje rádio jiskřilo...

Po studentské demonstraci z Albertova na Národní třídu 17. listopadu a její dezinterpretaci v rádiu a v novinách (televizi jsme tenkrát programově neměli) šlo všechno už velmi rychle, ocitl jsem se náhle uprostřed laviny událostí.

Hned v pondělí ráno (20. 11.) jsem v práci oznámil, že píšu protestní prohlášení a odsouzení brutálního zákroku na Národní třídě a kdo má potřebu a odvahu, může se přidat. Se souhlasem svého vedoucího a s podpisy (tuším že všech) jsem odvezl prohlášení na vedení podniku do Hradce Králové, kde ho takřka bez úprav podepsalo celé oddělení, a všechno jsme odeslali do Prahy.

Poté si vybavuju svoje spontánní reakce na schůze uličních výborů, kde se soudruzi a soudružky snažili uklidňovat situaci; vzpomínám si i na svoji revoluční skepsi, kdy jsem řekl na jednom ze svých prvních veřejných vystoupení zhruba toto: „Tato společnost je nemocná a potrvá dvě až tři generace, než bude schopná nastoupit cestu vlastního ozdravení a důkladné rekonvalescence...“

Vzpomínám si docela živě, jak obíhám známé a kamarády s prvními návrhy k založení Občanského fóra. Setkání na bývalé Poště tehdy ještě vyšumělo v obyčejné hospodské tlachání. Postupně (tehdy ovšem čas běžel rychleji než jindy) ale začala vznikat skupinka spolehlivých lidí, kteří připravovali generální stávkou na pondělí 27. listopadu...

Průběh stávky byl tak hektický, že si z ní vybavuju opravdu jen pár útržků: improvizované pódium stálo na severní straně náměstí; přijelo i několik studentů a studentek z Olomouce, jedna z nich mluvila velice moudře, další student se vehementně dožadoval slova mimo pořadí, ale třásl se na celém těle, musel jsem ho uklidňovat; roztřeseným hlasem jsem pak pronesl svých několik málo vět odsuzujících násilné udržování moci komunistů pomocí lidových milicí...

Šel jsem i na veřejnou schůzi komunistů v závodním klubu, kterou tehdy navštívil i „mladý, perspektivní komunista z Lanškrouna“ Michal Kraus, aby soudruhům a soudružkám zapěl a zabrnkal. Bylo to velmi poučné poslouchat jejich (stále ještě plamenné) řeči o tom, jak si nenechají zasahovat do řízení společnosti nějakými studentíky... Radost z postupného rozkladu vlády jedné strany se mísila s radostí z narození syna (prozíravě čekal, dokud se komunisté nevzdají ústavně zakotvené vedoucí úlohy ve společnosti)...

Z náměstí se naše rodící se občanské fórum postupně přestěhovalo do podlouhlé místnosti vedle pokladny bývalého závodního klubu, kde jsme začali řešit priority: změnu vedení radnice a její personální obsazení... Postupně se nám to, myslím že důstojně, podařilo: radnice byla rekonstruována podle principů navržených Občanským fórem. Další prioritou byl odchod okupační armády: snažili jsme se najít cestu k tehdejšímu pověřenci vlády pro odchod sovětských vojsk. Tehdy pomohl Martin Krejza, který se znal s Ladislavem Kantorem. A ten se znal s Michaelem Kocábem. Podařilo se ho dostat do Mýta hned na začátku: měli jsme velkou

radost z jeho ujištění, že Vysoké Mýto bude zařazeno do první vlny odchodu...

Celé ty fragmenty událostí mi probíhají hlavou, ale jsou bohužel, pro osvěžení paměti i jako dokument pro budoucnost, zachyceny jen na velmi málo fotografiích. Takoví profesionálové jsme opravdu nebyli. Nikoho z nás tenkrát v listopadu ani nenapadlo fotografovat. Tehdy existovala jenom přítomnost a kácející se minulost. A tak po dvaceti letech mohu jen bezobrazně zavzpomínat na báječnou spolupráci lidí, spojovaných snahou navrátit této zemi a našemu městu svobodu. Za tu dvacetiletou svobodu jsem vděčný nejvíce. Tu si považuji a hýčkám.

Jan Schejbal

Jan Schejbal (1960) pracoval v roce 1989 ve s.p. Silnice, útvvar projekce Vysoké Mýto. V listopadových dnech 1989 se stal jedním z členů koordinačního centra Občanského fóra ve Vysokém Mýtě, za které v prvních svobodných volbách v roce 1990 kandidoval do městského zastupitelstva. Jako radní a poté jako zastupitel na radnici působil až do roku 2002.

